

Yhteistuuli Oy
Turvetie 112
86600 Haapavesi

Lausuntopyyntö 12.6.2024

Lausunto Pudasjärven Pärjä ja Kivari -tuulivoimahankkeen Natura-arvioinnista (Syöte FI1103828, SAC/SPA)

SISÄLLYS

HANKKEESTA VASTAAVA	1
ASIAN VIREILLE TULO	1
HANKE JA SEN SJOITTUMINEN SUHTEESSA NATURA-ALUEESEEN	2
NATURA 2000 -TIELOLOMAKKEEN TIEDOT EU:N NATURA 2000 -VERKOSTOON KUULUVASTA ALUEESTA	2
NATURA-ARVIOINTI	4
Aineisto ja menetelmät	4
Vaikutusmekanismit Natura-arvioinnin mukaan	4
Hankkeen vaikutukset Natura-arvioinnin mukaan	5
ELY-KESKUKSEN LAUSUNTO	9
ELY-keskuksen lausunto arvioinnin asianmukaisuudesta	9
ELY-keskuksen johtopäätökset Natura-alueelle aiheutuvista vaikutuksista	13

HANKKEESTA VASTAAVA

Yhteistuuli Oy

ASIAN VIREILLE TULO

Tuulivoimahankkeen Pärjä ja Kivari ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa 1.3.2023 (POPELY/3077/2020) yhteysviranomaisen totesi, että luonnonsuojelulain (silloin voimassa olleen lain 1096/1996 65 §, nykyisin voimassa olevan lain 9/2023 35 §) mukainen Natura-arviointi tulee tehdä Syötteen Natura-alueelle. Natura-arviointi on tullut vireille Pärjä ja Kivari -tuulivoimahankkeen YVA-selostuksen liitteenä 12.6.2024.

11.11.2024

HANKE JA SEN SIJOITTUMINEN SUHTEESSA NATURA-ALUEESEEN

Yhteistuuli Oy suunnittelee tuulivoimapuistohanketta Pudasjärven kaupungin Kivarin ja Pärjän alueille. Hanke muodostuu kahdesta osa-alueesta. Kivarin osa-alue kattaa noin 5 380 hehtaarin ja Pärjän osa-alue noin 2 190 hehtaarin laajuisen alan.

Hankealueille suunnitellaan yhteensä enintään 38 uuden voimalan rakentamista, Kivarin alueelle noin 22 voimalaa ja Pärjän alueelle noin 16 voimalaa. Ympäristövaikutusten arviointiprosessissa tutkitaan kahta eri hankevaihtoehtoa: VE1 sisältää 38 voimalaa ja VE2 23 voimalaa. Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä. Voimaloiden napakorkeus on enintään noin 200 metriä ja roottorin halkaisija noin 200 metriä.

Pärjän osa-alue sijoittuu lähimmillään noin 3,4 km päähän Syötteen Natura-alueen rajasta länteen ja Kivarin osa-alue noin 16 kilometrin etäisyydelle Natura-alueesta lounaaseen.

Sähkönsiirto on alustavasti suunniteltu toteutettavaksi liittymällä valtakunnanverkkoon joko Muhoksen Pyhänselässä, Vaalan Nuojualla tai lin Hervassa.

NATURA 2000 -TIETOLOMAKKEEN TIEDOT EU:N NATURA 2000 -VERKOSTOON KUULUVASTA ALUEESTA

Natura-tietolomakkeen (201812) mukaan Syötteen Natura-alueen pinta-ala on 19641 ha. Syötteen alueella sijaitsee hyvin laaja, osin korkean alueen metsistä koostuva vanhojen metsien ketju. Pohjois-eteläsuuntaisella ketjulla on pituutta noin 25 kilometriä ja se ulottuu Posion eteläosasta Taivalkosken luoteisosan kautta Pudasjärvelle.

Syötteen alue on laajuuteensa ja monipuolisen biotooppijakaumansa vuoksi tärkeimpiä Pohjanmaan metsiensuojelualueita. Lisäksi alue muodostaa tärkeän satelliittiaseman lehtojen ja lettojen lajiston suojelulle. Alueella kasvavat myös Suomen eteläisimmät tunturikasvit. Alueella on paikoin ultraemäksisiä kallioita, joiden vaikutusalueella esiintyy harvinaista kasvilajistoa.

Tietolomakkeella on yksityiskohtaisempi kuvaus Syötteen metsäisten vaarojen ja niiden välisten suoalueiden luontoarvoista.

Syötteen Natura-alue on keskeisimpiä alueita liito-oravan suojelun kannalta Koillismaalla (liito-oravan levinneisyysalueen pohjoisrajalla). Natura-alueella on myös useita luontodirektiivin liitteen II lajeihin kuuluvan lettorkon kasvupaikkoja.

11.11.2024

Alueen vanhat metsät ovat edustavia myös linnuston osalta. Pesivään lintulajistoon kuuluu mm. useita lintudirektiivin liitteen I lajeihin kuuluvia lajeja, joista osa on harvinaisia ja uhanalaisia.

Suojeluperusteena mainittujen lajien lisäksi alueella esiintyy lukuisia uhanalaisia ja harvinaisia putkilokasveja, sammalia, jäkäliä, kääväkkäitä sekä suurpetoja ja vanhan metsän lintulajeja, jotka mainitaan tietolomakkeella muina tärkeinä lajeina (75 lajia).

Taulukko 1. Suojelun perusteina olevat luontotyypit (Tietolomakkeen taulukko 3.1).

Nimi	Pinta-ala (ha)	Edustavuus
3110 - Karut kirkasvetiset järvet	0,7	C, merkittävä
3140 - Kalkkilammet ja järvet	0,1	B, hyvä
3160 - Humuspitoiset järvet ja lammet	59,5	A, erinomainen
3210 - Luonnontilaiset jokireitit	54	B, hyvä
3260 - Pikkujoet ja purot	7	A, erinomainen
4060 - Tunturikankaat	0,86	C, merkittävä
6270 - Runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt	2,4	A, erinomainen
6430 - Kosteat suurruohoniityt	2,4	A, erinomainen
6510 - Alavat niitetyt niityt	1,18	A, erinomainen
7140 - Vaihtumissuot ja rantasuot	14	A, erinomainen
7160 - Lähteet ja lähdesuot	4	A, erinomainen
7220 - Huurresammallähteet	0,1	A, erinomainen
7230 - Letot	110	A, erinomainen
7310 - Aapasuot	4 700	A, erinomainen
8210 - Kalkkikalliot	0,1	A, erinomainen
8220 - Silikaattikalliot	4	A, erinomainen
9010 - Luonnonmetsät	11 800	A, erinomainen
9050 - Lehdot	80	A, erinomainen
9060 - Harjumetsät	109	C, merkittävä
9080 - Metsäluhdet	4,7	C, merkittävä
91D0 - Puustoiset suot	1 200	A, erinomainen

Suojeluperusteina olevat luontodirektiivin liitteen II mukaiset lajit ovat kiiltosirppisammal (*Hamatocaulis vernicosus*), lapinleinikki (*Ranunculus lapponicus*), lettorikko (*Saxifraga hirculus*), saukko (*Lutra lutra*), liito-orava (*Pteromys volans*) ja korpikolva (*Pytho kolwensis*). Lintudirektiivin 4 artiklan mukaisia lajeja tietolomakkeella mainitaan 21 lajia (Tietolomakkeen taulukko 3.2). Lisäksi alueen suojeluperusteina on kolme uhanalaista lajia, joita koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä.

Suojelutavoitteena on vähintäänkin alueen merkityksen säilyttäminen osana verkostona. Alueella esiintyvien luontotyyppien ja niillä esiintyvien lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään turvaamalla luonnon omien prosessien mukainen kehitys. Boreaaliset luonnonmetsät -

11.11.2024

luontotyyppin ja siellä esiintyvien lajien määrää lisätään ennallistamis- ja luonnonhoitotoimenpitein.

Alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään alueen käyttöä ohjaamalla. Alueella esiintyvien perinnebiotooppien tila säilytetään hoitotoimenpitein.

Natura-alueen suojelu toteutetaan luonnonsuojelulain keinoin.

Pääosa alueesta (17 809 ha) on perustettu kansallispuistoksi vuonna 2000. Lisäksi alueeseen kuuluu yksityinen suojelualue (pinta-ala 91 ha). Rajaukseen kuuluva Ala-Lintusuo (37 ha) on soidensuojeluohjelman alue ja Kaunislammen alue (197 ha) on suojeltu aarnialueena. Muu osa alueesta koostuu Syötteen retkeilyalueesta ja virkistysmetsästä sekä harjujen suojeluohjelman kohteesta.

NATURA-ARVIOINTI

Aineisto ja menetelmät

Natura-arviointi on laadittu asiantuntija-arviona olemassa olevan aineiston sekä maastoselvitystietojen pohjalta. Arvioinnin on tehnyt FCG Finnish Consulting Group Oy.

Arvioinnissa käytettyjä aineistoja ovat Natura-tietolomake, valtion suojelualueiden biotooppikuviot (Metsähallitus 2024), Syötteen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma (Metsähallitus 2020), Syötteen NATA-lomake (2019) ja lajihavainnot (Suomen lajitietokeskus 2024, Yhteistuulen hankkeen luontoselvitykset) pohjalta.

Vaikutusmekanismi Natura-arvioinnin mukaan

Tuulivoimaloiden rakennuspaikoilta raivataan rakennus- ja asennustöitä varten puusto noin hehtaarin laajuiselta alueelta. Puustoa raivataan myös uusien huoltoteiden alueita sekä jonkin verran parannettavien teiden alueelta. Reunavaikutuksen lisääntyminen suosii avoimiin ympäristöihin sopeutunutta lajistoa. Toiminnan loputtua, maisemoinnin jälkeen alueelle tyyppillinen lajisto ei nopeasti täysin palaudu, mikä johtuu muutoksista kivennäismaan maaperän ominaisuuksissa (podsoli- ja turvemaan poisto, sora-massojen tuonti) ja vesitaloudessa (tiepenkereet).

Rakennustöiden suora vaikutus rajoittuu rakennettaville alueille, joten rakennettavilla tuulivoimaloilla ja teillä ei ole suoraa pinta-alavaikutusta Natura-alueen luontotyyppisiin ja siten niille ominaiseen kasvilajistoon. Rakennettavilla tuulivoimaloilla ja teillä voi olla välillisiä vaikutuksia luontotyyppisiin ja niille ominaiseen kasvilajistoon hydrologisten muutosten

11.11.2024

vuoksi, mikäli rakenteet sijoittuvat Natura-alueelle tai sen läheisyyteen. Natura-arvioinnin mukaan suurimmat hydrologiset vaikutukset aiheutuvat rakenteiden lähiympäristöön, korkeintaan satojen metrien päähän.

Kasvillisuuteen kohdistuvat välilliset vaikutukset ilmenevät Natura-arvioinnin mukaan voimakkaimmin hankkeen rakennusvaiheen aikana, joskin hydrologiset vaikutukset voivat säilyä pitkäänkin tuulivoimapuiston toiminnan jo loputtua.

Voimajohtorakentamisessa tyypillisiä luontovaikutuksia ovat luontotyyppien ominaispiirteiden muutokset leventyvän johtoalueen ja / tai uuden maastokäytävän puuston raivauksen myötä ja paikalliset kasvupaikkatyyppimenetykset pylväspaikoilla.

Suojeluperusteena olevaan linnustoon kohdistuva mahdollinen suora vaikutus on tuulivoimaloiden aiheuttama törmäyskuolleisuus. Lisäksi linnustoon voi kohdistua estevaikutusta sekä häirintävaikutusta muun muassa melun, visuaalisten ärsykkeiden ja reunavaikutusten lisääntymisen vuoksi. Habitaatin menetys, laadun huononeminen tai pirstoutuminen voivat vaikuttaa etenkin lajeihin, joiden elinpiiri ulottuu suoelinympäristön ulkopuolelle.

Hankkeen vaikutukset Natura-arvioinnin mukaan

Vaikutukset suojelunperusteena oleviin luontodirektiivin liitteen I luontotyypeihin

Natura-arvioinnin mukaan Natura-alueen lähimmät alueet sijaitsevat Pärjän hankealueen koillis- ja itäpuolella noin 3,4 km päässä Pärjän hankealueen rajasta. Hankealuetta lähimmät Natura-luontotyypit ovat Iso Viitavaarassa sijaitsevat luonnonmetsäkuviot noin 5,4 kilometrin päässä Pärjän hankealueen rajasta. Hankkeen rakentaminen edellyttää Heinisuontien parantamista, ja tien itäpää sijaitsee noin 3,5 km päässä Iso Viitavaaran luonnonmetsäkuvioista ja 2,4 km päässä Natura-alueen rajasta Kivikankaalla. Hankkeesta ei aiheudu suoria vaikutuksia luontotyypeille suuren etäisyyden vuoksi.

Potentiaalisia pintavesivaikutuksia Natura-alueen luontotyypeihin ei Natura-arvioinnin mukaan muodostu, sillä Scalgo Live -pinta- ja hulevesien suunnittelutyökalun mukaan pintavedet virtaavat Pärjän hankealueen kaikilta rakennuspaikoilta (parannettavat tiet, voimalanpaikat) pääosin kohti Pärjänjokea, joka virtaa pois päin Natura-alueesta. Lähin Pärjän hankealueen voimala (VE1 ja VE2) sijaitsee noin 200 metrin päässä Pärjänjoesta, jolloin jokeen voi rakennusvaiheessa päästä kiintoainekuormitusta. Tällä ei

11.11.2024

kuitenkaan ole vaikutusta Natura-alueen vesistöluontotyyppeihin joen virtaussuunnan vuoksi.

Natura-arvioinnin mukaan tuulivoimaloiden rakentaminen ei vaikuta seudun pohjavesioloihin, sillä tuulivoimaloiden kokoamisalueet toimivat edelleen pohjaveden muodostumisalueena. Tuulivoimaloiden perustukset ovat pienialaisia, ja niillä ei ole merkitystä pohjaveden muodostumiselle. Näin ollen kummastakaan hankevaihtoehdosta ei aiheudu lainkaan vaikutuksia Natura-alueen suojelun perusteena oleville luontotyypeille.

Vaikutukset suojeluperusteena oleviin luontodirektiivin liitteen II lajeihin

Natura-arvioinnin mukaan hankkeella ei ole vaikutuksia luontodirektiivin liitteen II kasvilajien kasvupaikkoihin Natura-alueella, jolloin myöskään vaikutuksia itse lajeihin ei muodostu kummassakaan hankevaihtoehdossa.

Natura-arvioinnin mukaan hankkeen kummassakaan vaihtoehdossa ei ole vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena olevan korpikolvan esiintymispaikkoihin etäisyyden vuoksi.

Liito-oravaa on Natura-arvioinnin mukaan havaittu hankkeen maastotoselvityksissä ainoastaan Kivarin osa-alueelta. Lisäksi muiden varmistettujen havaintotietojen mukaan liito-oravahavaintoja on tehty Pärjänjoen ja Syötteen Natura-alueen lähistöllä ja Natura-alueella kolmessa paikassa. Arvioinnin mukaan hankkeen toteuttaminen ei heikennä tunnistettuja liito-oravan elinalueita, mutta voi vaikuttaa lajin kulkuyhteyksiin. Uusien teiden ja voimalapaikkojen rakentaminen lisää metsäisten elinympäristöjen pirstoutuneisuutta ja voi hieman hankaloittaa liito-oravan liikkumista hankealueella. Kulkuyhteyksien arvioidaan silti säilyvän hankkeen rakentamisesta huolimatta, ja vaikutukset liito-oravaan arvioidaan vähäisiksi.

Saukolle soveltuvia elinympäristöjä hankealueella ja lähiympäristössä ovat Natura-arvioinnin mukaan Pärjänjoki ja Kivarinjoki, joiden koskiosuudet pysyvät sulina talvellakin. Saukosta ei ole tehty havaintoja hankkeen luontoselvityksissä. Lajitietokeskuksen havaintotiedoissa ei ole saukkohavaintoja Syötteen Natura-alueelta, vaan lähin havainto on Syötteen jätevedenpuhdistamon läheltä. Tuulivoimapuiston rakentamisen ei arvioida vaikuttavan olennaisesti saukon elinympäristöihin ja reitteihin hankealueen pienvesistöissä. Hankkeen vaikutukset saukkoon arvioidaan vähäisiksi.

11.11.2024

Vaikutukset suojeluperusteena olevaan linnustoon

Natura-arvioinnin mukaan Natura-alueelle ei kohdistu suoria elinympäristömuutoksia, sillä Kivarin ja Pärjän tuulivoimapuisto sijaitsee usean kilometrin etäisyydellä Natura-alueesta. Mahdolliset vaikutukset suojeluperusteena olevaan linnustoon kohdistuvat laajalla alueella liikkuviin lintulajeihin Natura-alueen ulkopuolella tapahtuvien elinympäristömuutosten sekä estevaikutuksen ja tömäysriskin kautta. Tuulivoimahankkeen sähkönsiirron ilmajohtovaihtoehtojen aiheuttamat haittavaikutukset voivat olla lintujen mahdolliset törmäykset voimajohtoihin.

Natura-arvioinnissa yleisen linnustoarvion lisäksi hankkeesta aiheutuvia vaikutuksia on käsitelty lajikohtaisesti ja valtaosalle lajeista on tehty oma vaikutusarvionsa (taulukko 2).

Taulukko 2. Suojelun perusteena oleville lintudirektiivin liitteen I mukaisille lajeille arvioidut vaikutukset (Natura-arvioinnin mukaan)

Laji (tyyppi)	Arviointi vaikutuksista
Mehiläishaukka	Kohtalainen
Hiirihaukka	Ei vaikutusta
Tuulihaukka	Ei todennäköistä merkittävää vaikutusta
Pyy	Ei vaikutusta
Teeri	Ei todennäköistä merkittävää vaikutusta
Metso	Ei todennäköistä merkittävää vaikutusta
Kurki	Ei todennäköistä merkittävää vaikutusta
Kapustarinta	Ei vaikutusta
Jänkäkurppa	Ei vaikutusta
Mustaviklo	Ei vaikutusta
Liro	Ei vaikutusta
Hiiripöllö	Ei todennäköistä merkittävää vaikutusta
Varpuspöllö	Ei vaikutusta
Helmipöllö	Ei vaikutusta
Palokärki	Ei vaikutusta
Pohjantikka	Ei vaikutusta
Keltävästäräkki	Ei vaikutusta
Idänuunilintu	Ei vaikutusta
Pikkusieppo	Ei vaikutusta
Sinipyrstö	Ei vaikutusta
Pohjansirkku	Ei vaikutusta

11.11.2024

Vaikutukset lajeihin, joita koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä

Natura-arvioinnin mukaan kahteen salassa pidettävään lajiin ei todennäköisesti kohdistu vaikutuksia ja yhteen lajiin arvioidaan kohdistuvan vähäisiä vaikutuksia.

Vaikutukset muihin tärkeisiin kasvi- ja eläinlajeihin

Vaikutuksia muihin tärkeisiin kasvi- ja eläinlajeihin ei ole tarkasteltu.

Yhteisvaikutukset Natura-arvioinnin mukaan

Natura-arvioinnin mukaan hankealueen lähellä ei sijaitse sellaisia hankkeita, joilla voisi olla yhteisvaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteisiin. Suojelun perusteena olevat luontotyytit sijoittuvat niin etäälle muista hankkeista, ettei hankkeista kohdistu vaikutuksia luontotyyteille.

Natura-alueen linnusto koostuu Natura-arvioinnin mukaan enimmäkseen suo- ja metsälajistosta, joiden liikkuminen Natura-alueen ulkopuolella on vähäistä. Kuitenkin lajeista kurki ja tietyt petolinnut liikkuvat laajemmilla alueilla. Tarkastellut muut tuulivoimahankkeet sijaitsevat riittävän kaukana Syötteen Natura-alueesta, joten arvioinnin mukaan yhteisvaikutusten ei arvioida vaikuttavan Syötteen Natura-alueella pesivien lajien elinympäristöön tai elinolosuhteisiin.

Saukko liikkuu tyyppillisesti hyvin laajoilla alueilla ja Natura-arvioinnin mukaan sen elinympäristöille saattaa siten sijoittua useammankin tuulivoimapuiston rakenteita. Saukolle ei ole arvioitu aiheutuvan elinympäristöjä heikentäviä vaikutuksia, sillä lajille tärkeät virtavesistöt huomioidaan yleisesti hankkeiden suunnittelussa ja rakentamisvaiheissa niin, ettei niihin kohdistu esimerkiksi kiintoainekuormitusta. Kuitenkin mikäli rakentamista tapahtuu usealla hankealueella samanaikaisesti, voi saukolle aiheutua arvioinnin mukaan väliaikaista häiriötä.

Liito-oravaan ei arvioinnin mukaan aiheudu suoria yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden sijoittuessa Yhteistuulen hankealueesta riittävällä etäisyydellä. Natura-arvioinnin mukaan kaikki hankkeet yhdessä lisäävät jossain määrin metsien rakenteellista muutosta, mutta hankkeiden suunnittelussa tulee huomioida liito-oravalle tärkeät elinympäristöt eikä niille tule suunnitella rakentamista. Tuulivoimapuistot tai niiden sähkönsiirtoreitit eivät arvioinnin mukaan yleisesti katkaise liito-oravan liikkumisreittejä, mutta leveät, useampien voimajohtojen rinnakkaiset johtoaukeat voivat paikallisesti heikentää liikkumisyhteyksiä.

Arvioinnissa ei ole tunnistettu salassa pidettäviin uhanalaisiin lajeihin kohdistuvia yhteisvaikutuksia.

11.11.2024

Vaikutusten lieventämistoimet

Natura-arvioinnin mukaan Natura-alueen suojeluperusteisiin kohdistuvat vaikutukset jäävät vähäisiksi, joten Natura-alueen suojelun kannalta ei ole esitetty tarvetta lieventäville toimenpiteille.

Vaikutukset Natura-alueen eheyteen Natura-arvioinnin mukaan

Natura-arvioinnin mukaan millään hankevaihtoehdolla ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyypeihin ja lajeihin ja sitä kautta Natura-alueen eheyteen.

Epävarmuustekijät Natura-arvioinnin mukaan

Natura-arvioinnin mukaan kasvillisuuteen ja luontotyypeihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa epävarmuustekijöitä on melko vähän, sillä lähtötietojen ja maastoinventoinnin perusteella alueen luonnonarvojen sijoittuminen tunnetaan hyvin, eivätkä tuulivoiman vaikutukset lähtökohtaisesti yllä kauas. Eläimistöön, erityisesti linnustoon, liittyvien vaikutusten arvioinnissa epävarmuutta on aina enemmän, sillä eläinten liikkeet, joita on mahdollon tarkoin tietää ja ennustaa, vaikuttavat tuulivoiman vaikutusten merkittävyyteen. Tutkimustiedot tuulivoiman linnusto- ja eläimistövaikutuksista koskevat nykyisin suunniteltavia voimaloita huomattavasti pienempiä voimaloita, ja siten niiden tulosten ekstrapoloinnissa on oltava varovainen.

Vaikutusten seuranta Natura-arvioinnin mukaan

Natura-arvioinnissa ei ole tarkasteltu vaikutusten seurantaa.

Natura-arvioinnin johtopäätökset

Natura-arvioinnin mukaan Natura-alueen lähimmät alueet sijaitsevat Pärjän hankealueen koillis- ja itäpuolella noin 3,4 km päässä Pärjän hankealueen rajasta. Missään vaihtoehdossa hankkeella ei ole merkittäviä suoria tai välillisiä vaikutuksia alueen suojelun perusteena oleviin luontotyypeihin tai lajeihin. Suunniteltu tuulivoimahanke ei vaaranna lyhyellä tai pitkällä aikavälillä Natura-alueen koskemattomuutta. Tämän takia myöskään Natura-alueen tai Natura-alueverkoston eheydelle ei arvioida aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia.

ELY-KESKUKSEN LAUSUNTO**ELY-keskuksen lausunto arvioinnin asianmukaisuudesta**

Natura-arvioinnin tarkoituksena on luoda riittävä tiedollinen pohja hankkeesta Natura 2000 -alueeseen kohdistuvien vaikutusten arviointiin. Arviointi on luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan ja luonnonsuojelulain (9/2023)

11.11.2024

35 § 1 momentin mukaan tehtävä asianmukaisella tavalla. Luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 35 §:n 1 ja 2 momentissa (aiemmassa luonnonsuojelulaissa 65 §) tarkoitettu arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon

Euroopan komission luontodirektiivin 6 artiklan säännöksiä käsittelevässä ohjeessa (Euroopan komissio, Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö 2019) todetaan asianmukaisesta arvioinnista seuraavaa: Tuomioistuimen mukaan asianmukaisen arvioinnin tulee sisältää täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä, joilla voidaan hälventää kaikenlainen perusteltu tieteellinen epäily ehdotettujen töiden vaikutuksista kyseessä olevaan alueeseen (EUTI asia C-304/05, 69 kohta).

ELY-keskus katsoo, että Natura-arvioinnissa on tunnistettu Natura-alueen luontoarvot, ja arviointi on suoritettu sen suojelun perusteena oleville luontodirektiivin mukaisille luontotyypeille ja lajeille. Tosin luontotyyppien sijoitumista kuvaavilta kartoilta s. 19 - 20 puuttuu osa luontotyypeistä, esim. hankealuetta lähinnä sijaitsevaa luontotyyppiä 9060 – Harjumetsät edustavat kuviot, mutta taulukossa on kuitenkin lueteltu kaikki luontotyypit. Natura-arviointi perustuu olemassa olevaan tietoon ja asiantuntija-arvioon.

Natura-arvioinnissa mainitaan Scalgo Live -pinta- ja hulevesien suunnittelutyökalu, jota käytettiin pintavesivaikutusten arvioinnin pohjana. ELY-keskus katsoo, että pelkän työkalun maininnan sijaan olisi ollut hyvä havainnollistaa tulokset esim. karttakuvassa.

Myös luontodirektiivin mukaisten lajien osalta Natura-arviointi perustuu olemassa oleviin havaintotietoihin ja asiantuntija-arvioon.

Linnuston osalta arvioinnissa on tunnistettu tuulivoimaloiden aiheuttamien vaikutusten mekanismit riittävällä laajuudella ja vaikutusten arviointia tukemaan on käytetty aiheesta tehtyjä tutkimuksia. Tältä osin ELY-keskus huomauttaa, että tuulivoiman pitkäaikaisvaikutuksista eri habitaattien pesimälajistoon ei ole kattavaa tutkimustietoa. Lisäksi olemassa olevat tutkimustiedot koskevat tätä nykyä suunniteltavia voimaloita huomattavasti pienempiä yksiköitä.

Edellä mainitun lisäksi arvioinnin epävarmuutta lisää, ettei tuulivoiman kannalta häiriö- ja törmäysherkinpien lajien nykytilaa, reviirien ja pesäpaikkojen sijoittumista Natura-alueella tai liikkumista hankealueella ole selvitetty maastossa. Tämän seurauksena arviointi pohjautuu monelta osin oletuksiin vaikutusten puuttumisesta tai vähäisyydestä.

11.11.2024

Metsähallitus on antamassaan lausunnossa todennut, että Natura-arviointien pohjatietoina on käytetty olemassa olevia, osittain jo vanhentuneita tai puutteellisia tietoja. ELY-keskus yhtyy Metsähallituksen antamaan lausuntoon, että vanhentuneet tai puutteelliset tiedot aiheuttavat jonkin verran epävarmuutta vaikutusten arviointiin, koska lajien nykytilasta alueella ei ole riittävää varmuutta.

Pärjän-Kivarin tuulivoimahankkeen YVA-selostuksen liitteenä olevassa luontoselvitysraportissa mainittujen linnustوسelvitysten tuloksiin ei myöskään Natura-arvioinnissa viitata. Näistä tuloksista käy kuitenkin ilmi Syöteen Natura-alueen suojeluperusteisiin kuuluvan mehiläishaukan liikkuminen myös Pärjän ja Kivarin tuulivoima-alueilla. Tämän vuoksi ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tehdyn arvioinnin perusteella ei voida täysin poissulkea mahdollisuutta, etteikö mehiläishaukkaan kohdistu arvioinnissa esitettyä kohtalaista merkittävämpää haittaa. Jää myös epäselväksi, mihin mehiläishaukan osalta tehty arvio pohjautuu.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan arvioinnissa on puutteita myös yhden uhanalaisen lajin osalta, jota koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä.

ELY-keskus toteaa, että edellä mainituista puutteista huolimatta arviointia voidaan pitää pääsääntöisesti asianmukaisesti toteutettuna. Poikkeuksena ovat mehiläishaukka sekä salassa pidettävä laji, joiden osalta arviointi on puutteellinen.

Suojeluperusteena olevat luontodirektiivin liitteen I mukaiset luontotyytit

Natura-arvioinnin mukaan hankkeesta ei kohdistu suoria tai välillisiä vaikutuksia Natura-luontotyyppisiin, koska suunnitellut tuulipuiston rakenteet sijoittuvat vähintään 3,5 kilometriä päähän suojeluperusteena olevista luontotyypeistä.

ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinnissa esitettyyn näkemykseen siitä, etteivät hankkeen vaikutukset todennäköisesti ulotu Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppisiin.

Suojeluperusteena olevat luontodirektiivin liitteen II mukaiset lajit

ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinnissa esitettyyn arvioon, ettei hankkeesta todennäköisesti aiheudu merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleviin kasvilajeihin tai korpikolvaan.

Yhtä uhanalaista lajia koskevien havaintotietojen osalta ELY-keskus on havainnut puutteita, mutta näistä huolimatta yhtyy arvioinnissa esitettyyn johtopäätökseen, ettei hankkeesta aiheudu merkittävästi heikentäviä vaikutuksia kyseiselle lajille.

11.11.2024

ELY-keskuksella ei ole huomauttamista liito-oravan tai saukon osalta annettujen arviointien johtopäätöksistä. Esitetyn perusteella hankkeesta ei todennäköisesti aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia kyseisille lajeille.

Suojeluperusteena oleva linnusto

ELY-keskus on pystynyt muodostamaan pääosin riittävän kuvan hankkeen vaikutuksista linnustoon edellä mainituista puutteista huolimatta. Huomioiden eritoten Natura-alueen ja hankealueen etäisyyden, ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinnissa esitettyyn arvioon, ettei hankkeesta yksin tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa todennäköisesti aiheudu merkittävästi heikentäviä vaikutuksia valtaosalle Natura-alueen suojeluperusteena olevista lintulajeista. Poikkeuksen muodostavat mehiläishaukka sekä salassa pidettävä laji, joiden osalta arviointi on puutteellinen, minkä vuoksi vaikutusten merkittävyyteen ei voida ottaa kantaa.

Yhteysvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Natura-arvioinnissa tarkasteltiin hankealueen ympäristössä olevien tuuli-voimahankkeiden etäisyyksiä hankealueeseen. Tarkastelusta tehtiin se johtopäätös, että hankealueen lähellä ei sijaitse sellaisia hankkeita, joilla voisi olla yhteisvaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteisiin. ELY-keskus muistuttaa, että arvioinnissa tulee ottaa huomioon kaikentyyppiset suunnitelmat tai hankkeet, jotka voivat yhdessä tarkasteltavien suunnitelmien tai hankkeiden kanssa aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia.

ELY-keskus yhtyy yllä mainitusta puutteesta huolimatta Natura-arvioinnissa esitettyyn näkemykseen siitä, ettei Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin tai kasvi-, nisäkä- ja selkärangattomiin lajeihin todennäköisesti aiheutuisi heikentäviä yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa.

Sama pätee suojeluperusteena olevaan linnustoon pois lukien lajit, joiden osalta ELY-keskus on edellä todennut arvioinnin puutteelliseksi. Näiden lajien osalta yhteisvaikutuksiin ei voida ottaa kantaa.

Lieventämistoimet

Natura-arvioinnin mukaan ei ole tarvetta lieventäville toimenpiteille. ELY-keskus kuitenkin toteaa, että koska arvioinnissa on puutteita, ei lieventämistoimien tarpeeseen voida ottaa kantaa.

Natura-alueen eheys

Natura-arvioinnin mukaan hanke ei vaaranna niitä luontoarvoja, joiden perusteella kyseinen alue on sisällytetty Natura-verkostoon. Natura-alueen

11.11.2024

ekologista rakennetta ja toiminnallista kokonaisuutta ei arvioida merkittävästi heikennettävän.

ELY-keskus toteaa, että linnustovaikutusten arviointiin liittyvien puutteiden vuoksi ei voida varovaisuusperiaate (Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 191 artikla) huomioiden poissulkea riittävällä varmuudella hankkeesta erikseen tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa koituvien merkittävien haitallisten vaikutusten aiheutumista kyseessä olevan Natura-alueen kaikille suojelun perusteena olevalle eläinlajille. Näin ollen ei voida myöskään poissulkea sitä, että hanke erikseen tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa haittaisi tai viivästyttäisi alueen suojelutavoitteiden saavuttamista ja siten vaikuttaisi haitallisesti Natura-alueen koskemattomuuteen sen suojelutavoitteiden kannalta (Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artikla 3).

ELY-keskuksen johtopäätökset Natura-alueelle aiheutuvista vaikutuksista

ELY-keskus on pystynyt muodostamaan riittävän kuvan hankkeen vaikutuksista luontodirektiivin mukaisten suojeluperusteiden osalta. ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinnissa esitettyyn arvioon, että hankkeesta yksin tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa ei todennäköisesti aiheutuisi merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen perusteena oleviin luontodirektiivin liitteen I mukaisiin luontotyyppeihin tai liitteen II mukaisiin lajeihin.

Myös linnuston osalta ELY-keskus on pystynyt muodostamaan pääosin riittävän kuvan hankkeen vaikutuksista edellä mainituista puutteista huolimatta. ELY-keskus yhtyy pääosin Natura-arvioinnissa esitettyyn arvioon, ettei hankkeesta yksin tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa todennäköisesti aiheudu merkittävästi heikentäviä vaikutuksia valtaosalle Natura-alueen suojeluperusteena olevista lintulajeista.

Kuitenkin mehiläishaukan osalta ELY-keskus katsoo tehdyn arvion puutteellisenä. Arvioinnissa tulee huomioida Yhteistuulen YVA-selostuksen liitteenä esitetty luontoselvitys ja sen tulokset sekä arvioinnissa tulee tarkentaa, mihin mehiläishaukan osalta tehty arvio pohjautuu.

Lisäksi Natura-arviointia tulee täydentää uhanalaisen, salassa pidettävän lajin osalta.

Näin ollen, mikäli Pärjän ja Kivarin hankesuunnittelua aiotaan jatkaa, tulee arviointia täydentää siten, että korjataan tässä lausunnossa esitetyt, lajeihin kohdistuvien vaikutusten arviontiin liittyvät puutteet.

ELY-keskus muistuttaa, että Natura-arvioinnissa käytettävien hankesuunnittelutietojen tulee olla ajantasaisia. Mikäli hankesuunnitelma muuttuu Natura-arvioinnin valmistumisen jälkeen niin että muutos vaikuttaa Natura-

11.11.2024

arvioinnissa käytettyihin perusteisiin, on Natura-arviointi päivitettävä ja pyydettyä siitä uusi lausunto.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet ylitarkastaja Veli-Matti Kangas, ylitarkastaja Antje Neumann sekä ympäristöasiantuntija Aino Niemi.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt Ylitarkastaja Maarit Vainio ja ratkaissut Yksikön päällikkö Eero Melantie.

Jakelu

Yhteistuuli Oy (sähköposti)
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus/YVA-yhteysviranomainen

Tiedoksi

FCG Finnish Consulting Group Oy

Tämä asiakirja POPELY/2352/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POPELY/2352/2024 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Melantie Eero 11.11.2024 16:00

Esittelijä Vainio Maarit 11.11.2024 15:52